

Korszerű, felhasználóközpontú szolgáltatások egy 150 éves könyvtárban: a BME Építészmérnöki Kar Építésztörténeti és Műemléki Tanszék könyvtára

Leitgéb Mária

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Kar Építésztörténeti és Műemléki Tanszékének könyvtára országosan is egyedi gyűjteménnyel rendelkezik. Elsődleges feladata a tanszéki oktatás szakirodalommal való ellátása, az oktatói és kutatói munka, valamint a hallgatói eredményesség támogatása, de adottságainál fogva felsőoktatási, tudományos és szakkönyvtári feladatokat egyaránt ellát. A szerző a történeti előzmények után bemutatja a könyvtár általános jellemzőit, majd ismerteti a különböző felhasználói csoportok speciális használati szokásait és az ezekre alapozott szolgáltatásokat. A szerző kiemelten fontosnak tartja az egyes használói csoportok igényeinek és az egyéni kutatói szokásoknak a figyelemmel kísérését, azonosítását és a szolgáltatások ezek alapján történő proaktív és rugalmas megszervezését. Hangsúlyozza, hogy nagyon lényeges, hogy a könyvtár a tanszék integrált részeként működjön, és erre a releváns könyvtári szolgáltatások mellett más gyakorlati példákat is hoz. A könyvtár, a tanszéki Rajz- és Fotótár és a tanszéken található egyéb különféle gyűjtemények virtuális egyesítése egy jövőbeli Tudástárban képzelhető el, amelynek eszköze a cikkben röviden ismertetett tanszéki repozitórium, koordinátora pedig a tanszéki könyvtár lehet.

könyvtár, építésztörténet, építészmérnöki kar, tanszéki könyvtár, gyűjtemény

Bevezetés

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) – elterjedt nevén Műegyetem – Építészmérnöki Karának Építésztörténeti és Műemléki Tanszéke országosan is egyedi gyűjteményt tudhat magáénak. Tanszéki könyvtárunk a 2022. évi adatok alapján a BME-n a BME OMIKK és a Matematika Intézet könyvtára után a harmadik legnagyobb könyvtár a Műegyetemen.¹ A tanszék és könyvtárának története több mint 150 évre tekint vissza, amely alatt a különböző szervezeti egységek formája és neve, az oktatott tárgyak tartalma és elnevezése, a könyvtári szolgáltatások keretei és működési módja sokszor változott, de a könyvtár feladata mindvégig ugyanaz volt: az építészképzés és az építésztörténet oktatás támogatása. A cikkben bemutatom azokat a történeti előzményeket, amelyek meghatározóak a tanszéki

könyvtár jelenlegi működésének szempontjából, valamint a könyvtár funkcióit – felsőoktatási, tudományos és szakkönyvtár – és ellátandó feladatait determináló tényezőket. A tanszéki könyvtár általános jellemzőinek ismertetése után az egyes felhasználói csoportok speciális használati szokásait és számukra nyújtott differenciált szolgáltatásokat részletezem, amelynek célja, hogy a könyvtár, a tanszék munkájába integrálódva a legeredményesebben tudja feladatait ellátni. Röviden szó esik még a könyvtárhoz kapcsolódó tanszéki repozitóriumról, amely biztosítja a tanszéki Rajz- és Fotótár anyagának hozzáférhetőségét, illetve a jövőben lehetőséget adhat a tanszéken található, egyelőre feldolgozatlan dokumentumtípusok rendezésére, archiválására és szolgáltatására, virtuálisan egyesítve a tanszéki gyűjteményeket egy integrált Tudástárban.

Történeti előzmények

A Királyi József Műegyetemen az egyetemi szintű építészképzés az 1870/1871. tanévben kezdődött.² Az első tanszék a Műépítészet Tanszék volt *Steindl Imre* vezetésével, melyet 1872-ben a *Hauszmann Alajos* vezette Száraz- Mű- és Díszépítészet Tanszék megalakulása követett,³ végül 1887-ben az egyetem építészeti szakosztálya által kiírt pályázat alapján *Czigler Győzöt* nevezték ki az újonnan szervezett Ókori Építéstan Tanszékre.⁴ Ezután az építészet-történetet korszakok szerinti tagolásban oktatták (ókor, középkor, újkor)⁵, ugyanakkor mindhárom tanszék részt vett a tervezésoktatásban, a szerkezeti irányt pedig a Középtéstan tanszékek képviselték.⁶ A korszakok szerinti felosztás egészen 1957-ig, a tanszékek egyesítéséig fennmaradt.⁷ A 20. század közepéig ezt a tanszékek elnevezése is tükrözte, majd több átalakulás után 1957-ben jött létre az Építészettörténeti Tanszék, amely 1971–1996 között Építészettörténeti és Elméleti Intézet néven működött.⁸ Az 1996 óta Építészettörténeti és Műemléki Tanszék nevet viselő szervezeti egység által képviselt diszciplínák – az építészettörténet mellett az 1950-es évektől egyre fontosabbá váló építészetelmélet és műemlékvédelem – mindig jelentős szerepet játszottak az Építésztechnika Kar oktatási struktúrájában.⁹

A műegyetemi építészképzés már az első évtizedekben is rendelkezett szakkönyvtári háttérrel. A Műegyetemi könyvtár mellett – amely alapítási évének 1848-at tekint a szakirodalom¹⁰ – már a kezdetektől működtek tanszéki könyvtárak is az oktatást segítő. A *György Aladár* által szerkesztett *Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben* című statisztikai adattár a „műépítészeti szertár, mű és díszépítési szertár” és a „középtéstan tanszék” könyvtáráról közöl adatokat.¹¹ Ebben a munkában az időben legkorábbi Műépítészeti szertár könyvtárának alapítási éveként 1864 szerepel. Ebben az évben kapott kinevezést a Műegyetem jogelődjének számító, 1856-ban alakult Joseph Polytechnikumban *Szkalnitzky Antal*, az első építőművészetet oktató tanár a mű- és díszépítészet tárgy októrájaként.¹² Szkalnitzky kinevezését követően hamarosan összeállított egy listát a tanszéki szertár részére megrendelendő, az oktatáshoz szükséges szakkönyvekről és mintalap-gyűjteményekről.¹³ Egyelőre nincsenek adatok arról, hogy pontosan

mely műveket sikerült beszerezni, de az Építészet-történeti és Műemléki Tanszék könyvtárában megtalálható egy kötet, amelynek címlapján a következő bejegyzés szerepel: „Leltár 1864/5” (ceruzával) és „1886 új Leltár 1. sz.” (tintával), valamint megtalálható benne a „A m. k. József Műegyetem Műépítészeti szertárának tulajdona *Steindl tanár*” állománybélyegző is.¹⁴ (1. ábra)

Szkalnitzky helyét a József Polytechnikumban 1870-ben vette át *Steindl Imre*,¹⁵ aki a statisztikai adattár szerint maga felügyelte az 1884-ben¹⁶ már külön helyiségben lévő könyvtárat és kezelte a könyvvásárlásra fordítandó évi 600 Ft dotációt is.¹⁷ Az adattár összeállításához az Országos Statisztikai Hivatal kérdőíveket küldött szét az 1884. évi állapot felmérésére és feltehetően *Steindl Imre* szolgáltatta a felmérés kérdőívén szereplő adatokat, beleértve az alapítás évét.¹⁸ Nagy valószínűséggel tehát *Szkalnitzky* volt az, aki lerakta a Műépítészet tanszék könyvtárának alapjait, *Steindl* pedig e kezdeti könyvtárat gyarapította tovább. A *műépítészeti szertár* könyvtárában a statisztika szerint 1884-ben 660 kötet, jellemzően épí-

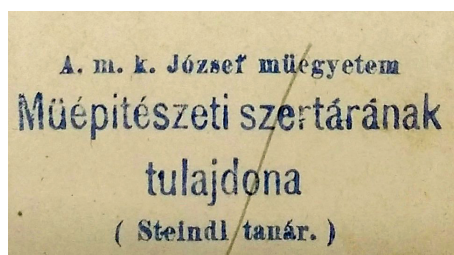

1. ábra Kallenbach, G. G., Schmitt, J. *Die christliche Kirchen-Baukunst des Abendlandes von ihren Anfängen bis zur vollendeten Durchbildung des Spitzbogen*, Halle, Pfeffer, 1850. Lelőhely: BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék, leltári szám: 6125, jelzet: M-6389 Fotó: Leitgéb Mária

tészeti mű volt található, ez 133 művet jelentett, 273 kötetben és 387 füzetben. Hauszmann tanszékén, a *mű és diszépítési szertár* könyvtárának állománya szerényebb volt ekkoriban: 48 mű, 57 kötetben és 25 füzetben, összesen 82 darab (ennél a könyvtárnál az alapítási év 1872). A forgalmi adatokról a műépítészeti szertár esetében sajnos nincs adat, a mű és diszépítési szertár könyvtárából 1884-ben 35 olvasó 35 könyvet kölcsönzött ki.¹⁹ A következő két évtizedben megjelenő Magyar Minerva²⁰ köteteiben jól követhető a Műépítészeti tanszék könyvtárának gyarapodása. A másik két tanszék adatai sokáig nem szerepelnek,²¹ de ennek módszertani okai is lehetnek.²² A Középkori Tanszék könyvtárának anyagáról tanúskodik *A m. kir. József-műegyetem középkori tanszék könyvtárának címjegyzéke* címet viselő kézzel írott kötetkatalógus, amely az eddigi kutatások alapján 1915 és 1933 között keletkezhetett, és az 1870-es évektől kezdve tartalmazza a tanszék könyv-, folyóirat és oktatási segédanyag állományát.²³ A jogelőd építészettörténeti tanszékek könyvtárainak folyamatos működése ezek alapján bizonyosan feltételezhető. Ezt a feltevést erősítik az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtárában található dokumentumok is. A jelenleg is használatban lévő állománynyilvántartó könyvek első kötetében az első bejegyzés 1962. május 18-i dátummal szerepel. A dokumentumok leltárkönyvekben való sorrendje, a könyvek jelenlegi raktári elrendezése és még inkább a számos különféle állománybélyegző, a provenienciára utaló bejegyzések egyértelműen jelzik, hogy az egyesített építészettörténeti tanszékek gyűjteményének fennmaradt anyagát őrzi a tanszéki könyvtár. (2. ábra)

A tanszéki könyvtár történetére irányuló kutatások

A tanszéken zajló sokoldalú építészettörténeti kutatások²⁴ egyik iránya a 19–20. századi építész-képzés vizsgálata a tanszéki Rajz- és Fotótár anyagának elemzésével.²⁵ Ehhez kapcsolódott a fentebb említett kötetkatalógus áttekintő formai és tartalmi vizsgálata. Az eredményeket összegző tanulmány a címjegyzék keletkezésének történetét, és a benne szereplő műveknek az építész-képzésben betöltött szerepét tárgyalta.²⁶ Kézenfekvőnek tűnt a címjegyzék szakszerű könyvtártudományi feldolgozása, amely forrásul szolgálhat a könyvtár-, építészet-, művészet- és művelődéstörténeti kutatások számára.²⁷ A „Középkori” tanszék könyvtára címjegyzéke alapján indult részletes, a dokumentumok autopsziáján alapuló kutatás az egykori könyvtári állomány rekonstrukciójára irányul. A már reprezentatívnak tekinthető eredmények azt mutatják, hogy az egykori Steindl-tanszék könyvtárának állományából számos kötet található meg ma is a tanszéki könyvtárban, az 1915 és 1933 közötti időszak katalógusa pedig biztosan összeállítható.²⁸ A kutatás további szakaszaiban kerülhet sor az egykori „Ókori” és az „Újkori” tanszék könyvtárából származó dokumentumok számbavételére. Az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtártudomány program keretében folytatott könyvtártörténeti kutatásaim célja a könyvtártörténeti, építészettörténeti - különösen az építész-képzés történetére vonatkozó - szakirodalomban és levéltári forrásokban szórványosan fellelhető adatok, a Műegyetem egykori és jelenlegi épületeire vonatkozó építészeti tervrajzok és az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék jelenlegi könyv-

2. ábra Állománybélyegzők az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék tulajdonában lévő dokumentumokban
Fotó: Leitgéb Mária

és folyóiratállományának vizsgálatával felvázolni a jogelőd építészettörténeti tanszékek könyvtárainak történetét.²⁹ Az eddigi kutatási eredmények és a mindennapi gyakorlat tapasztalatai alapján egy lineáris fejlődés rajzolódik ki: az elmúlt 150 év során a gyűjteményszervezési elvek azonosak voltak, a könyvtár feladata pedig a mindenkorl építészképzés támogatása volt.

A tanszéki könyvtár funkciói

Az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtárának felsőoktatási könyvtárként elsődleges feladata a tanszéki oktatás szakirodalommal való ellátása, az oktatói és kutatói munka sokrétű támogatása, és a hallgatói eredményesség támogatása (tehetséggondozás). Mivel a könyvtár állománya reprezentálja a magyarországi építészképzés szakirodalmi hátterét, arra predesztinált, hogy egy tanszéki könyvtár szokásos feladatkörénél tágabb, szakkönyvtári feladatot lásson el.³⁰ Már a Magyar Minerva kötetekben is a szakkönyvtárak közé sorolják az építészeti tanszékek könyvtárait.³¹ A Könyvtárosok Kézikönyvében szereplő definíciót elfogadva, miszerint „A szakkönyvtár feladata valamely tudományterület vagy ismeretág tartalmának (ismereteinek) reprezentálása, és ennek alapján egy körülhatárolható felhasználói kör adott tudományhoz köthető szakmai információs igényének teljes, azonnali és pontos kielégítése,”³² és figyelembe véve a tanszéki könyvtár által nyújtott alap- és hozzáadott értékkel bíró szolgáltatásokat, megállapítható, hogy az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtára a felsőoktatási, tudományos és szakkönyvtári kategóriákba sorolható.³³

A jövő szakkönyvtárosai számára kijelölt kompetenciák egyúttal azokat a trendeket, valamint feladat- és szolgáltatáscsoportokat is kijelölik, amelyek a 21. század szakkönyvtárában szükségesek a magas színvonalú szolgáltatáshoz. Egy tanszéki könyvtár esetében természetesen szűkebb körűek az igények és korlátozottabbak a könyvtáros lehetőségei mint egy egyetemi könyvtár vagy országos szakkönyvtár esetében, de úgy gondolom, hogy a meglévő adottságokkal is lehet és kell törekedni a szolgáltatásfejlesztésre. Ilyen kompetenciák és egyúttal fejlődési területek lehetnek: az adott szakterület viszonylag mély ismerete, a kutatók érdeklődési körének és információkereső szokásainak

ismerete, a tudományos kommunikáció és a nyílt hozzáférés trendjeinek és gyakorlatának ismerete, tájékozottság a szerzői jog és a tudománymetria fontosabb kérdései terén. Fontos az információkeresésben és az irodalomkutatásban való jártasság, hasznos a szakterületi hivatkozási formák ismerete, a közösségi oldalak kezelésében való jártasság, és elengedhetetlen a tudásmegosztásra, az információs műveltség terjesztésére való képesség is.³⁴ Mindezek alapján jól látszik, hogy a tanszéki könyvtár és a könyvtáros akkor tudja feladatát jól ellátni, ha integrálódik a tanszék munkájába, felméri a felhasználói csoportok igényeit és használati szokásait, igyekszik azokat „lekövetni”, sőt szolgáltatásait ennek megfelelően megpróbálja proaktívan és rugalmasan megszervezni.

A gyűjtemény jellemzői és a könyvtár alapszolgáltatásai

A 2022. év végi hivatalos statisztikai állományadatok alapján a tanszéki könyvtár gyűjteményében 19.862 kötet könyv és 3.046 egységnyi időszaki kiadvány található.³⁵ A gyűjtemény elvi nagyságához hozzá kell még számítani a feldolgozásra váró, de jelenleg is hozzáférhető, és szükség szerint használható dokumentumokat is, mint például *Bonta János*³⁶, a modern építészet külföldi szakirodalmát reprezentáló hagyatéka, *Hajnóczy Gyula*³⁷ rendkívül értékes, közel 700 db könyvet, ezeken felül időszaki kiadványokat, kisnyomtatványokat, kéziratokat és fényképeket tartalmazó hagyatéka, *Kubinszky Mihály*³⁸ vasúti építészet-történeti gyűjteménye, és más, különböző forrásból származó ajándékok.

A könyvtár fő gyűjtőköre a magyar és egyetemes építészettörténet, az építészetelmélet története, a műemlékvédelem, valamint a népi építészet szakirodalma, emellett értékes forrásanyag található a határtudománynak számító diszciplínák: a képzőművészet, az iparművészet, a néprajz, a világtörténelem, a vallástudomány, a várostörténet és a társadalomtudomány egyéb területeiről is. A dokumentumtípusokat tekintve könyvekről, időszaki kiadványokról, műemlékvédelmi szakmérnöki szakdolgozatokról³⁹ van szó, főként magyar, angol, német, francia és olasz nyelven, de számos más európai nyelven is található szakirodalom. A könyvtárban található könyvek két katalógusban kereshetők: a BME OMIKK központi katalógu-

sában és a tanszéki könyvtár által használt Szirén Integrált Könyvtári Rendszerben. A központi katalógus a tanszéki állomány kis részét tartalmazza, alapvetően az 1990 óta bekerült művekről van szó. A Szirén katalógus tartalmazza a teljes könyvállományt, és a 2016. január 1. óta bekerült időszaki kiadványokat. Ugyancsak ettől a dátumtól történik a Szirénben a könyvek tartalmi feltárása és a tanszéki könyvtárban meglévő tanulmánykötetek válogatott, analitikus feldolgozása.⁴⁰

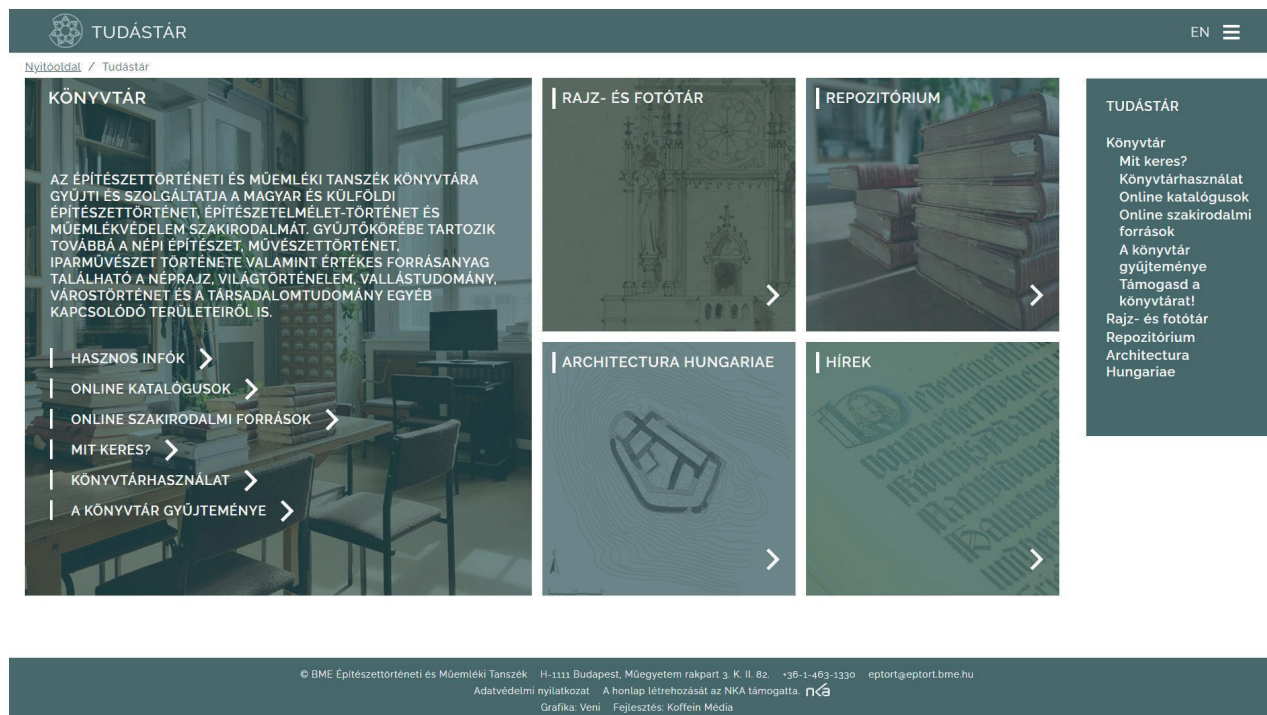
A könyvtári személyzet száma egy fő, azaz egyedül látom el a tanszéki könyvtár működtetésével járó összes feladatot (gyarapítás, feldolgozás, raktározás, olvasószolgálat, szaktájékoztatás, kutatástámogatás, PR-feladatok). A tanszéki könyvtár hetente négy napon, alkalmanként két órát tart nyitva. A tanszéki és építészkari dolgozók számára a nyitvatartás rugalmas, gyakorlatilag egész nap használhatják a könyvtárat (l. lejjebb), de a tanszéki oktatók szükség esetén önállóan is hozzáférnek a dokumentumokhoz. A doktoranduszok számára ugyancsak rugalmas a nyitvatartás. A hallgatók elsősorban a nyitvatartási időben használhatják a könyvtárat (bár némi rugalmasság itt is belefér), minden más kutató/érdeklődő előzetes időpont egyeztetéssel.

A tanszéki és építészkari dolgozók, beleértve a PhD hallgatókat is, kölcsönözhetik a dokumentumok többségét, mindenki más helyben használhatja azokat. A referenz-szolgáltatások és a szakirodalomkutatás – különböző mélységben – mindenki számára rendelkezésre áll. Könyvtárközi kölcsönzéssel a tanszéki munkatársak, doktoranduszok és elsősorban a Tudományos Diákköri Konferenciára építészettörténeti témában készülő hallgatók számára szerzek be dokumentumokat.

A felhasználók tájékoztatását segítő, 2021-ben, a tanszék 150. évfordulója alkalmából készült új honlapon külön aloldalakat kapott a tanszéki könyvtár.⁴¹ A könyvtárról szóló aloldal a Tudástárba integrálva jelenik meg, és a felhasználók igényeire fókuszálva tartalmazza az alapvető információkat. Ezen kívül készítettem egy online építészettörténeti szakirodalmi forrásokat tartalmazó aloldalt is a kezdő kutatók munkájának támogatására. (3. ábra)

Felhasználói csoportok - használati szokások – testreszabott szolgáltatások

Bár tanszéki könyvtárként könyvtárunk korlátozottan nyilvánosan látogatható, az egyedi gyűjtemény és a szakkönyvtári feladatok miatt a könyvtár az

3. ábra A tanszéki könyvtárról szóló tudnivalókhöz vezető menüpontok a tanszéki honlap Tudástár aloldalán

oktatókon és a hallgatókon kívül törekszik azon felhasználók kiszolgálására is, akik nem tartoznak a BME állományába.⁴² A feladatok differenciáltan jelennek meg az egyes felhasználói csoportok esetében, ezért érdemes számba venni az egyes célcsoportok használati szokásait és ezek segítségével megtalálni a legeredményesebb szolgáltatási módokat.

Az *oktatók* esetében az általános használati szokások mellett speciális jellemzők is vannak: előfordul, hogy egy vagy több dokumentumot csak néhány órára, napra kölcsönöznek, pl. egy adott órára való felkészüléshez, vagy az órán való szemléltetéshez. Ennek ellentéte a tartós kölcsönzés, amely több év is lehet, hiszen mind oktatási, mind kutatási tevékenységük során folyamatosan szükségük van a könyvek egy bizonyos köréhez, egyfajta alapkönyvtárként.⁴³ Ez utóbbit figyelembe kell venni a gyarapítás során. Az oktatási munka mellett oktatóink tudományos kutatói munkát is végeznek, ezért az ő információellátásuk kiemelt feladat. Tanszéki könyvtárunkban jelenleg a következőkre van könyvtárosként lehetőségem, amelyek általában szolgálják a kutatástámogatást:

- a kutatáshoz szükséges, a saját állományban nem lévő nyomtatott és elektronikus dokumentumok könyvtárközi kölcsönzés útján való beszerzése
- irodalomkutatás
- az új beszerzések rövidített bibliográfia leírást és raktári jelzetet tartalmazó listájának havonta történő megküldése, a hivatkozások keresése és jelzése a kutatóknak
- a beérkezett folyóiratok tartalomjegyzékének megküldése, a hivatkozások keresése és jelzése a kutatóknak
- a tanulmánykötetek analitikus feldolgozása, a hivatkozások keresése és jelzése a kutatóknak
- a tudományos élet releváns híreiről való tájékoztatás.

A közösségi oldalak figyelésével igyekszem tájékozódni a tudományos élet őket érintő eseményeiről és trendjeiről (pl. Open Access-témák, szerzői jogi változások, adatbázis-hírek, kurrens szakirodalom, releváns építészeti események), illetve tudomást szerezni további, a kutatók számára érdekes publikációkról. Ezeket az információkat, valamint

a tanszéki könyvtár működésével kapcsolatos tájékoztatásokat e-mail-ben folyamatosan küldöm az oktatóknak.

A proaktív szolgáltatáshoz ismerni kell az egyéni kutatási területeket és azok tágabb kontextusát.⁴⁴ Ennek érdekében a tanszéki kutatók publikációt nyomom követem a szakirodalomban és a tudományos közösségi oldalakon is (pl. ResearchGate), lehetőség szerint részt veszek a konferenciákon tartott előadásaikon.

Az információk gyors szolgáltatását biztosítja, hogy bár a könyvtárnak van hivatalos nyitvatartása, az oktatók számára mindig nyitva áll a könyvtár, ha a tanszéken tartózkodom, akár a késő délutáni vagy esti órákban is. Mivel magam is kutatói státuszban vagyok, nem mindig a tanszéken dolgozom, de a távolról is nyújtható szolgáltatásokat el tudom látni (pl. könyvtárközi kölcsönzés adminisztrációja, dokumentumok letöltése adatbázisból, irodalomkutatás). Az oktatókkal való partneri együttműködés nagyban segíti a hatékony munkavégzést minden érintett fél számára.

A *hallgatók* számára nyújtott szolgáltatások is differenciáltak. A *felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018–2023* című szakmai anyagban is megfogalmazott fontos könyvtári feladat a hallgatói eredményesség és a tehetséggondozás támogatása. A tanuláshoz szükséges irodalom szolgáltatása mellett a könyvtárosoknak egyre több segítséget kell adniuk a hallgatóknak az információforrások közötti eligazodáshoz, és a használatukhoz szükséges készségek elsajátításához is.⁴⁵

A tanszék magyar és külföldi *PhD hallgatóinak* használati szokásai nagyon hasonlóak az oktatókéhoz, azzal a különbséggel, hogy az oktatásban csak kisebb mértékben vesznek részt. A kutatósaikhoz használt könyvekre nekik is sok esetben hosszabb távon van szükségük, ezért a tartós kölcsönzés rájuk is jellemző. A releváns szakirodalom beszerzéséhez gyakran van szükségük könyvtárközi kölcsönzésre, egyes esetekben külföldről is. Információkeresési ismereteik mélysége doktori tanulmányaik kezdetén változó, ezért a felhasználóképzésnek is lehet jogosultsága. Az oktatóknál említett, egyéni kutatási terület figyelemmel kísérése itt fontos, illetve a doktoranduszok is megkapják az oktatóknak küldött anyagokat.

Az építészmérnöki kar hallgatóinak a különféle kurzusok teljesítéséhez szükséges beadandó feladatokhoz, tanszéki tervezési feladatokhoz és diplomatervezéshez elsősorban irodalomkutatással és a dokumentumok szolgáltatásával tud a könyvtár segítséget nyújtani. A Tudományos Diákköri Konferencián résztvevő hallgatóknak a tudományos kutatás módszereivel kell elkészíteniük pályamunkáikat. Itt nagyobb szerepet kaphat a használóképzés, a hallgatók egyéni igényeihez igazodva a kutatásokhoz szükséges információk forrásainak megismertetése (könyvtári katalógusok, adatbázisok), az információkereső kompetenciák fejlesztése. A tanszéki könyvtár rendkívüli előnye, hogy van lehetőség és elegendő idő a személyre szabott tanácsadásra és a kezdő kutatók esetleges küszöb-félelmének csökkentésére.⁴⁶ A tanszéki könyvtár saját gyűjteménye mellett egyre fontosabbak a digitális, illetve digitalizált források, ezek használatakor lehetőség nyílik a hallgatók körében az alapvető szerzői jogi ismeretek és a jogkövető tartalomfelhasználás informális oktatására is.

Az építészhallgatóknál felsorolt kompetenciák oktatása formálisan is megjelenik a *Műemlékvédelmi Szakmérnöki képzésben*, ahol első alkalommal a 2022/2024. évi ciklus második szemesztérében, az *Építészettörténeti források* című tárgy keretében a könyvtári és információkeresési ismeretek és a publikációk formai követelményei (bibliográfia, hivatkozások) külön is szerepeltek a képzés tematikájában.⁴⁷ A féléves kurzus keretében két alkalommal tartottam előadást a fenti témában, illetve igény szerint konzultációs lehetőséget is biztosítok a hallgatóknak.

Az Erasmus programban vagy a graduális képzésben résztvevő *külföldi hallgatóknak* történő magas szintű szolgáltatás alapvetően a hallgatók sikeressége miatt fontos, de elégedettségük hozzájárulhat a BME külföldi jó híréhez is. Jó gyakorlatként érdemes megemlíteni, hogy az Architectural Research című kurzus során már bevett gyakorlat, hogy a félév elején az oktatók behozzák a tanszéki könyvtárba egyénileg mentorált hallgatóikat, és egyeztetjük, milyen lehetséges forrásokat tudnak használni. A külföldi hallgatóknak elsősorban az irodalomkutatásban kell segítséget nyújtani, hiszen nehézséget jelent számukra a magyar építészettörténeti szakirodalmi források használata.

A *nem egyetemi polgárok* esetében két jellemző könyvtárhasználati mód van: személyesen keresik fel a tanszéki könyvtárat, hogy a kutatásukhoz szükséges, más könyvtárban nem hozzáférhető dokumentumokat tanulmányozzák, illetve telefonon vagy e-mail-ben keresnek meg építészettörténeti referenszkérdéssel. Mélyebb irodalomkutatásra kapacitáshiány miatt nincs mód, de a tanszéki könyvtárban és a BME OMIKK-ban, esetleg más építészeti szakkönyvtárakban lévő forrásokról tudok tájékoztatást adni.

Egyéb, a tanszék munkájához kapcsolódó tevékenységek

A tanszéki könyvtár a tanszék életébe más tevékenységek révén is bekapcsolódik. Az olvasóterem (és egyben az én munkaszobám is) helyszínéül szolgál különféle tanszéki, építészeti és szakmai eseményeknek és rendezvényeknek, pl. könyvtárban tartott óra, diplomavédések, doktorandusz beszámolók és munkahelyi vita, tanszéki értekezletek, szakmai találkozók. (4. ábra)

A tanszéki demonstrátorok rendszeresen vállalnak könyvtári feladatokat is, értékes munkájukkal - az állományellenőrzéstől a raktári rendezésen át a digitalizálásig - sokban hozzájárultak a könyvtár fejlődéséhez. A demonstrátoroknak sok esetben szorosabb kötődése is kialakul a könyvtárhoz, későbbi kutatásaik során magabiztosabban mozognak a már ismert közegben.

4. ábra Külföldi hallgatók Az *Építészettörténet* című tárgy könyvtárban tartott óráján vesznek részt

Fotó: Leitgéb Mária

A virtuális térben a tanszéki könyvtár saját Facebook oldalának adminisztrálása mellett a tanszéki közösségi oldalak számára (Facebook, Instagram) is állítok elő tartalmat, és a tanszéki honlapra is kirakom a könyvtárral kapcsolatos híreket (pl. zárvatartás, események, köszönetnyilvánítás ajándék-könyvekért).

Repozitórium és Tudástár

A tanszéki könyvtár gyűjteményén kívül a tanszék egy másik rendkívül jelentős gyűjteménnyel is rendelkezik. A Rajz- és Fotótár hallgatói rajzokat, műemléki felméréseket, professzori rajzokat és terveket, valamint fotókat és diákat őriz a műegyetemi építészkutatás kezdetétől napjainkig, amelyek különösen fontos forrásai az építészettörténeti kutatásoknak.⁴⁸ Az anyag rendezése, katalogizálása, a dokumentumok metaadatokkal való ellátása az Országos Tudományos Kutatási Alap által támogatott projekt keretében történt meg. A projekt következő fázisaiban a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott pályázati támogatások tették lehetővé az anyagok digitalizálását és egy saját erőforrásokkal működtethető repositórium fejlesztését.

A tanszéken számos, egyelőre feldolgozatlan dokumentumtípus is megtalálható, amelyek rendszerezése, archiválása jelenleg nem megoldott. Ilyen dokumentumok például a műemlékvédelmi szakmérnöki képzés során egy bizonyos időszakban keletkezett falukutatói szemináriumi dolgozatok; a fentebb említett, nemrégiben a tanszékre került hagyatékból származó kéziratos anyagok, fényképek, diák; a tanszéki működéshez és a közösségi médiafelületekhez kapcsolódó nyomtatott és born digital plakátok, fotók. Ugyancsak fontos feladat a tanszéken keletkezett diplomatervek portfólióinak feldolgozása és archiválása. Bár a repositóriumot eredetileg a Rajz- és Fotótár gyűjteményének terveztük, érdemesnek látszott, hogy megteremtjük az említett dokumentumok feltöltésének, tárolásának és szolgáltatásának a lehetőségét a dokumentumtípusok szerinti gyűjtemények létrehozásával. A repositóriumot úgy alakítottuk ki, hogy a későbbiekben bővíthető legyen az Építészmérnöki Kar más tanszékei számára is.⁴⁹

A repositóriumba először a Rajz- és Fotótár anyaga került betöltésre, jelenleg dolgozunk a további gyűjtemények tesztelésén és a hibák javításán. A repositórium nyilvános (<https://etrepo.eptort.bme.hu/xmlui/handle/20.500.13031/6>), a Rajz- és Fotótár anyaga a metaadatok szintjén mindenki számára elérhető, a dokumentumokhoz való teljes hozzáférés szerzői jogi státuszuktól függ. Ugyancsak előttünk álló feladat a repositóriumra épülő lehetséges szolgáltatások rendszerének és protokolljának kidolgozása, különös tekintettel a szerzői jogi kérdésekre.

A könyvtár és a többi tanszéki gyűjtemény – különösen a könyvtár gyűjtőkörébe nem tartozó dokumentumok – bizonyos fokú egyesítése egy virtuális gyűjteményben valósítható meg. Részletes feltárásuk, visszakereshetőségük és hozzáférhetővé tételük biztosítása egy integrált tanszéki Tudástár keretében képzelhető el.

Összefoglalás

A cikkben a BME jogelőd építészettörténeti tanszékei könyvtárának anyagát őrző, több mint 150 éves múltra visszatekintő Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtárát mutattam be. Megkíséreltem rámutatni, hogy a történeti gyűjteményre és kurrens szakirodalomra alapozott szolgáltatások megszervezésénél fontos a felhasználói célcsoportok és használati szokásaik azonosítása és ezek alapján testreszabott szolgáltatások nyújtása az oktatás, kutatás- és a hallgatói eredményesség támogatására. Ebben a feladatban nagyon lényeges, hogy a könyvtár és a könyvtáros rugalmas és proaktív szemléletmóddal működjön a tanszék integrált részeként. Meggyőződésem, hogy a felhasználókkal való személyes kapcsolat, ismereteik, képességeik és igényeik felmérése és az ezekre való ráhangolódás kulcsfontosságú az eredményes könyvtári munka szempontjából. A hibrid funkciójú tanszéki könyvtár (felsőoktatási, tudományos és szakkönyvtár) még nagyon sok további szolgáltatásfejlesztési lehetőséget rejt magában, azonban ehhez a jelenlegi pénzügyi és humán erőforrások növelésére is szükség lenne.

Végjegyzetek

- 1 Mucsi, I., Radó, N. (szerk.) *Tanszéki könyvtárak címjegyzéke*, 2022. BME OMIKK Könyvbeszerzési és Könyvfeldolgozási Osztály, Hálózati Csoport, [Budapest], [2023]. Hozzáférés: <http://hdl.handle.net/10890/13378> [Utolsó hozzáférés: 2023.08.15.]
- 2 Gy. Balogh, Á. *The History of the Műegyetem = A Műegyetem története*, In: Armuth, M., Lőrinczi, Zs. (szerk.), *Műegyetem = A történeti campus = The historic campus*, p. 20–39, BME, Budapest, cop. 2013. ISBN 978-963-313-090-2
- 3 Istvánfi, Gy. *A Magyar Építőművészek Szövetségének ünnepi ülése Steindl Imre halálának és a Szövetség alapításának 110. évfordulója alkalmából 2012. január 20-án*, *Építés – Építésztudomány*, 40(3–4), p. 365–369, 2012.
<https://doi.org/10.1556/eptud.40.2012.3-4.7>
- 4 Kiss, Zs. E. *Az Ókori Építéstani Tanszék professzorai = Professors of the Department of Architecture of Classical Antiquity*, In: Gy. Balogh, Á., Fehér, K., Krähling, J., Vukoszávlyev, Z. (szerk.), *150 év – 150 rajz = 150 years – 150 drawings: A BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék másfél évszázada = A century and a half of the BME Department of History of Architecture and Monument Preservation*, p. 63–68, BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék, Budapest, 2021. ISBN 978-963-421-865-4
- 5 Istvánfi, Gy. i. m. 2012.
- 6 Maróty, K. *Az „Újkor Tanszék” professzorai = Professors of the „Department of Early Modern Architecture*, In: Gy. Balogh, Á., Fehér, K., Krähling, J., Vukoszávlyev, Z. (szerk.), *150 év – 150 rajz = 150 years – 150 drawings: A BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék másfél évszázada = A century and a half of the BME Department of History of Architecture and Monument Preservation*, p. 57–62, BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék, Budapest, 2021. ISBN 978-963-421-865-4
- 7 Istvánfi, Gy. *Adatok a magyar építészképzés műegyetemi történetéhez 1945–1990: Rendszerváltozástól rendszerváltozásig*, *Építés – Építésztudomány*, 43(1–2) p. 1–54, 2015.
<https://doi.org/10.1556/eptud.43.2015.1-2.1>
- 8 Az építésztörténeti tanszékek elnevezése többször változott az idők folyamán, olykor a tanszékek elnevezésének más-más változata jelenik meg a különböző forrásokban. Bővebben I. Gy. Balogh, Á. *Az Építésztörténeti és Műemléki Tanszék és elődtanszékei = Predecessors of the Department of History of Architecture and Monument Preservation*, In: Gy. Balogh, Á., Fehér, K., Krähling, J., Vukoszávlyev, Z. (szerk.), *150 év – 150 rajz = 150 years – 150 drawings: A BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék másfél évszázada = A Century and a Half of the BME Department of History of Architecture and Monument Preservation*, p. 358, hátsó belső borító oldal, BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék, Budapest, 2021. ISBN 978-963-421-865-4
- 9 Krähling, J. *Bevezető = Introduction*, In: Gy. Balogh, Á., Fehér, K., Krähling, J., Vukoszávlyev, Z. (szerk.), *150 év – 150 rajz = 150 years – 150 drawings: A BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék másfél évszázada = A Century and a Half of the BME Department of History of Architecture and Monument Preservation*, p. 7–10, BME Építésztörténeti és Műemléki Tanszék, Budapest, 2021. ISBN 978-963-421-865-4
- 10 Móra, L. *A Műegyetemi Könyvtár története: 1848–1948*, Műszaki Egyetem Központi Könyvtára, Budapest, 1971. (Műszaki tudománytörténeti kiadványok, 22.)
- 11 György, A. (szerk.) *Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben*, Országos Statisztikai Hivatal, Budapest, 1886. [4], 615, [1] p. (Hivatalos statisztikai közlemények) Hozzáférhető 3 részben: https://mek.oszk.hu/13200/13294/pdf/13294_1.pdf, https://mek.oszk.hu/13200/13294/pdf/13294_2.pdf, https://mek.oszk.hu/13200/13294/pdf/13294_3.pdf [Utolsó hozzáférés: 2021.04.05.]
- 12 Istvánfi, Gy. *Az építésztörténet oktatásának formái és kiemelkedő személyiségei 1918-ig*, *Építés – Építésztudomány*, 38(3–4), p. 193–206, 2010.
<https://doi.org/10.1556/eptud.38.2010.3-4.3>
és Szentkirályi, Z. *Adatok a magyar építészképzés történetéhez*, *Építés – Építésztudomány*, 3(4), p. 439–465, 1971. Hozzáférés: http://real-j.mtak.hu/1065/1/EPTUD_03.pdf [Utolsó hozzáférés: 2021.03.27.]
- 13 Salamon, G. *Szkalnitzky Antal és a monumentális építészet kezdetei a budai Polytechnikumon (1864)*, In: Farbak, P., Farbakyné Deklava, L. (szerk.), *A haza építőkövei: tanulmányok a 19. századi építészet köréből Sisa József tiszteletére*, p. 101–106, Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Művészettörténeti Intézet, Budapest, 2022. ISBN 978-615-5133-20-6
- 14 A kötet bibliográfiai leírása: *Die christliche Kirchen-Baukunst des Abendlandes von ihren Anfängen bis zur vollendeten Durchbildung des Spitzbogen-Styls / dargest. von G. G. Kallenbach und Jacob Schmitt. – Halle : Pfeffer, 1850. – 143 p., 48 t. fol. : ill. ; 33 cm*
- 15 Sisa, J. *Steindl Imre*, Holnap, Budapest, 2005. ISBN 963-346-696-2
- 16 Az adatfelvétel az 1884. december 31-i állapotra vonatkozott. A kérdőívek késedelmes beküldéséből és a feldolgozás elhúzó-dásából adódóan a kötet címe már az 1885. évszámot tartalmazza, ezért a munka 1885. évi adatgyűjtésként vált ismertté. Szabó-András, E. *Könyvtári adatok (1884–1962)*, Népművelési Propaganda Iroda, [Budapest], 1966.
- 17 György, A. i. m. 1886.
- 18 A felmérés módszeréről I. György, A. i. m. 1886. és Szabó-András, E. i. m. 1966.
- 19 György, A. i. m. 1886.
- 20 Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőisége (közread.), *Magyar minerva: A magyarországi múzeumok és könyvtárak cím-könyve, 1–6. kötet*, Athenaeum, Budapest, 1900–1932.
- 21 Az Újkori Tanszék adatait közli a 6., az 1930–1931. évi adatokat tartalmazó kötet.

- 22 A kiadvány elsődleges célja a jelentősebb könyvtári gyűjteményekről szóló tájékoztatás volt, nem statisztikai adattárnak szánták. Szabó-András, E. i. m. 1966.
- 23 Krähling, J., Fehér, K., Jobbik, E., Kollár, M. *A Műegyetem középkori építéstan tanszékének címjegyzéke: Oktatásmódszertani és könyvtártörténeti adalékok a magyar építészképzés történetéhez*, *Architectura Hungariae*, 17(2), p. 33–159, 2018. Hozzáférés: http://arch.et.bme.hu/wp-content/uploads/epaper/AH_vol17_no2_pp33-159_KrahlingFeherJobbikKollar/AH_vol17_no2_pp33-159_KrahlingFeherJobbikKollar_.pdf [Utolsó hozzáférés: 2022.03.20.]
- 24 A tanszéki kutatásokról szóló áttekintést I. Krähling, J. *Tanszéki kutatások = Departmental Research*, In: Gy. Balogh, Á., Fehér, K., Krähling, J., Vukoszávlyev, Z. (szerk.), 150 év – 150 rajz = 150 years – 150 drawings: A BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék másfél évszázada = A century and a half of the BME Department of History of Architecture and Monument Preservation, p. 115–123, BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék, Budapest, 2021. ISBN 978-963-421-865-4
- 25 Krähling i. m. 2021. A lehetséges kutatási irányokról I. Krähling, J., Halmos, B., Marótyz K., Sajtos I., Vukoszávlyev, Z., Baku E., Józsa A., Kiss Zs., Fehér K., Kovács G. *Architectural drawing and education: Principles to the evaluation of the historic plan collection at Budapest University of Technology and Economics*, *Architectura Hungariae*, 14(1), p. 7–18, 2015. Hozzáférés: http://real.mtak.hu/24827/1/AH_vol14_no1_pp7_18_Krahling_etal_u.pdf [Utolsó hozzáférés: 2023.06.02.]
- 26 Krähling, J., Fehér, K., Jobbik, E., Kollár, M. i. m. 2018.
- 27 Leitgéb, M. *A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egykori „középkori tanszékének” könyvtára*, Diplomamunka, ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2021.
- 28 Leitgéb, M. *A műegyetemi építészettörténet-oktatás szakkönyvtári hátterének kezdetei és a Steindl-tanszék könyvtára*, In: Kiszl, P., Németh, K. (szerk.) *Valóságos könyvtár – könyvtári valóság: könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2022*, p. 275–286, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet, Budapest, 2023. ISBN 978-963-489-546-6 <https://doi.org/10.21862/vkkv2022.275>
- 29 A jogelőd építészettörténeti tanszékek iratanyaga már nincs meg a BME Levéltárában. Bataalka Krisztina, a BME OMIKK Levéltárának levéltárvezetője szíves közlése alapján.
- 30 A felsőoktatási könyvtárak összetett feladatrendszeréről I. Varga, K. *A felsőoktatási könyvtár*, In: Horváth, T., Papp, I. (szerk.), *Könyvtárosok Kézikönyve*, 3. kötet, A könyvtárak rendszere, p. 133–153, Osiris, Budapest, 2001. ISBN 963-389-397-6
- 31 Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége (közread.), i. m. 1900–1932.
- 32 Varga, K. *A szakkönyvtár*, In: Horváth, T., Papp, I. (szerk.), *Könyvtárosok Kézikönyve*, 3. kötet, A könyvtárak rendszere, p. 105–131, Osiris, Budapest, 2003. ISBN 963-389-397-6
- 33 A szakkönyvtár hozzáadott értékkel bíró feladatairól I. Varga, K. i. m. 2001. (A szakkönyvtár) és Rózsa, D. *Szakkönyvtár a holnap határán: 1. rész: A szakkönyvtárügy nemzetközi trendjei és a külföldi szakkönyvtárak*, *Könyvtári Figyelő*, 26=62(3), p. 313–326, 2016. Hozzáférés: https://epa.oszk.hu/00100/00143/00337/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2016_313-326.pdf [Utolsó hozzáférés: 2023.11.20.]
- 34 Rózsa, D. *Szakkönyvtár a holnap határán*, KSH Könyvtár, Budapest, 2018. ISBN 978-963-235-533-7
- 35 Mucsi, I., Radó N., i. m. 2023.
- 36 Krähling, J. *Bonta János 1921–2018: Krähling János emlékbeszéde*, In: *Építés- Építészettudomány*, 47(1/2), p. 1–3, 2019. <https://doi.org/10.1556/096.2019.001>
- 37 *Hajnóczy Gyula 1920–1996: a Műszaki Egyetem tanára, professor emeritus, építész, régész, az MTA levelező tagja, Kossuth- és Ybl Miklós díjas*, In: *Építés- Építészettudomány*, 26(3/4), p. 199, 1996/1997. Hozzáférhető: http://real-j.mtak.hu/1080/1/EPTUD_26.pdf [Megtekintve: 2021.03.24.]
- 38 Winkler, B. *Kubinszky Mihály (1927–2016)*. In: régi-új Magyar építőművészet [online], 6, 2016. Hozzáférhető: <http://meonline.hu/magyar-epitomuveszet-hirek/bucsu/kubinszky-mihaly-1927-2016/> [Utolsó hozzáférés: 2021.03.28.]
- 39 Az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék által 1976 óta szervezett Műemlékvédelmi Szakmérnöki képzésről I. BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék honlapja. Műemlékvédelmi Szakmérnöki képzés. Hozzáférés: <https://eptort.bme.hu/oktatas/muemlekvedelmi-szakmernoki-kepzes/>
- 40 2016. január 1-én vettem át elődömtől a tanszéki könyvtár működtetését.
- 41 BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék honlapja. Könyvtár. Hozzáférés: <https://eptort.bme.hu/tudastar/konyvtar/>
- 42 A tanszéki könyvtárakkal szemben jogosan megfogalmazott követelmény, hogy ne zárják el állományukat más, külsős felhasználók előtt, I. Varga, K. i. m. 2001. (A felsőoktatási könyvtár.) Ez azonban általában egyre nehezebben megvalósítható a könyvtárosok csökkenő száma és az ellátandó feladatok számának növekedése miatt.
- 43 Ez nem jelenti azt, hogy az oktatóknál lévő könyvek mások számára nem hozzáférhetőek. Ha egy olvasónak szüksége van egy könyvre, jelzem az oktatóknak, akik készségen rendelkezésre bocsájtják maximum néhány napon belül.
- 44 Orbán, É. *Kutatók és könyvtárosok: szolgálat és partnerség – Kutatók információs igényei az Állatorvos-tudományi Könyvtár felmérése alapján*, In: Buzási, É., G. Szabó, S., Kiss, G. (szerk.), *Könyvtárak a tudomány és a felsőoktatás szolgálatában: Tanulmányok*, p. 11–18, Kaposvári Egyetem Egyetemi Könyvtár, Kaposvár, 2016. eISBN 978-615-5599-35-4 (pdf) Hozzáférés: https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/01/83/50/dd/1/Konyvtarak_Tanulmanyok_2016_eBOOK.pdf [Utolsó hozzáférés: 2023.12.01.]

- 45 Antal, I., Karácsony, Gy., Kálóczi, K., Keveházi, K., Nagy, Zs. *A felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018–2023: Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának javaslata*, [online]. Hozzáférés: https://ekk.org.hu/wp-content/uploads/2020/08/EKFJ_2018_2023a.pdf [Utolsó hozzáférés: 2023.12.01.]
- 46 Péterfi, R. *Olvasóközpontú olvasásfejlesztés*, Könyvtári figyelő, 53(3), 2007. Hozzáférés: <http://ki.oszk.hu/kf/2010/10/olvasokozpontu-olvasasfejlesztes/> [Utolsó hozzáférés: 2023.12.01.]
- 47 A korábbi ciklusok során ezek a témák más tárgyakban részben jelen voltak, de a kifejezetten a kutatási ismeretek támogatását célzó, információszerezési kompetenciák fejlesztésére irányuló tematikát Dr. Vukoszávlyev Zorán egyetemi docens, a képzés új felelőse vezette be. A könyvtári és információszerezési ismeretek kurzuson belüli tematikáját egyeztetettük a tárgy felelősével, Dr. Maróty Katalin egyetemi docenssel, aki az építészettörténeti forrásokkal ismertette meg a hallgatókat előadásain, és a kurzus része volt a legjelentősebb építészeti gyűjtemény, a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ (MÉM-MDK) felkeresése is, ahol további gyakorlati tanácsokkal is eligazították a leendő kutatókat.
- 48 Krähling, J., Fehér, K. *Kincsek az építészképzés 150 éves történetéből*, Műemlékvédelem, LXII(3–4), p. 93–239, 2018.
- 49 A tanszéki repozitórium fejlesztéséről részletesen I. Leitgéb, M. *A BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék repozitóriuma*, A tanulmány 2023. decemberében jelenik meg, a Veszprémben rendezett NETWORKSHOP 2023 konferencia előadásait tartalmazó konferenciakötetben.

Beérkezett: 2023. december 10.

Leitgéb Mária

tudományos segédmunkatárs, könyvtáros
BME, Építészettörténeti és Műemléki Tanszék
PhD hallgató, ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola, Könyvtártudomány Doktori Program
ORCID: 0000-0002-5423-7367
leitgeb.maria@epk.bme.hu